

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

✉: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501 📠: 06-1/441-6502

✉: titkarsag@panasztestulet.hu

🌐: www.panasztestulet.hu

Ügyszám: FRP/698/2012/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

270/2013. (IX. 18.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹törvényes képviselője² által meghatalmazott **K. M.**³ útján, 2012. augusztus 17-én előterjesztett **panasza** alapján indult eljárásban a 2013. szeptember 18-án – dr. Kádár András Kristóf távollétében – megtartott zárt ülésén hozott állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

1) A panaszos törvényes képviselője a 2012. augusztus 17-én postára adott beadványhoz csatolt meghatalmazás szerint 2012. augusztus 15-én hatalmazta meg K. M.-et, az É. Rehabilitációs Intézet igazgatónőjét, hogy gyermeke és gondnokolta, a panaszos ügyében eljárjon.

A beadvány a következőket tartalmazza. Az É. Rehabilitációs Intézet 1978 óta felnőtt értelmi sérült embereket foglalkoztató intézmény, ahol a bentlakóknak méltó körülmények között munkát, folyamatos tanulási-fejlődési lehetőséget és tartalmas életet biztosítanak. A panaszos 1985 óta az otthon lakója, részben önálló életvezetést folytat dolgozói segítségével. Munkájában precíz, körültekintő, kötelességtudó, lelkiismeretes, a rábízott feladatot

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

^{2 3} Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a törvényes képviselő és a meghatalmazott személyes adatait töröltük.

maradéktalanul végrehajtja. Segítőkész, társaival szemben udvarias, a dolgozókkal illemtudóan viselkedik. Az otthonban töltött évek alatt soha, semmilyen magatartási probléma nem merült fel vele kapcsolatban. A panaszos önállóan közlekedik, időben, térben egyaránt jól tájékozódik, haza a szülői házba is önállóan utazik vonattal a hétvégéken.

2012. augusztus 12-én vasárnap, a rehabilitációs intézetbe való visszatérése alkalmával érte a következő atrocitás, miközben a B. városba tartó vonathoz sietett. A panaszosnak a vonat indulásáig még maradt ideje, ezért bement a helyi T. áruházba, hogy barátnőjének csokoládét vásároljon. Elmondása szerint az édességet kifizette, ám az áruházból kijövet egy rendőrjárőr megállította, és igazoltatta. A panaszos megijedt. Megmutatta az áruházban vásárolt termék blokkját, mondván, hogy nem lopott, majd amikor meg akarták bilincselni, tiltakozott, hogy „nem csinált semmi rosszat”. Az intézkedés során két ütést kapott, melyeknek nyoma a panasz megfogalmazásának időpontjában még látható volt, majd be is szállították a rendőrkapitányságra.

A rendőrkapitányságon a panaszos számára nem derült ki sem az, hogy miért került oda, sem az, hogy miért léptek fel vele szemben ilyen keményen a járőrök. Kihallgatás, iratai átnézése, valamint a jegyzőkönyv és a nyilatkozat aláírását követően 90 perc múlva elengedték, de még akkor sem tudta, miért történtek vele az említett események.

Beadványában az igazgató asszony utalt rá, hogy intézményük valamennyi dolgozója (gyógypedagógusok, fejlesztő pedagógusok, pszichológusok, foglalkoztatás vezetői, szociális gondozók) azon fáradozik, hogy lakóikat elfogadják, környezetükbe beilleszkedjenek, munkájuk és kulturált viselkedésük alapján a társadalom elfogadott tagjaivá váljanak. Az intézmény munkatársai a bent lakókat törvénytisztelő és jogkövető magatartásra tanítják az élet minden területén, munkában és magánéletben egyaránt. Ebben mindannyian igyekeznek jó példával elől járni, munkájukat a segítség, a jó szándék hatja át. Az igazgató asszony éppen ezért találja felháborítóknak a panaszossal szemben tanúsított igazságtalan és otromba bánásmódot, mert véleménye szerint ez nem csak a sérült emberek jogainak durva megsértése, de azoknak a segítőknek is a semmibe vétele, akik nap mint nap azon fáradoznak, hogy a sérült népesség életét a normalizációs elvhez igazítva jobbá tegyék. Az igazgató asszony véleménye szerint bizonyára vannak emberek, akik kemény fellépést érdemelnek a rend őreitől, azonban sem a panaszos, sem a többi törvénytisztelő, fogyatékkal élő magyar állampolgár nem ilyen, akik rendezett, tevékeny életet élő értékes emberek, és vajmi kevés kárt okoznak a társadalomnak.

Az igazgató asszony kérte a Testületet, hogy a történeteket vizsgálja ki, és a rendőrség tekintélyét romboló járőröket vonja felelősségre, mert egy ilyen eset után nehéz abban megerősíteni az értelmi sérült személyeket, hogy bízzanak a rend őreiben és őket hívják segítségül, ha bajba kerülnek. A beadvány előterjesztője ezen túlmenően kifejezte reményét, hogy a levelében megfogalmazott mélységes felháborodás eljut a megfelelő fórumra, azon személyekhez, akik felelősek azért, hogy az ilyen és hasonló esetek többé ne forduljanak elő.

A Testülethez a beadvány mellékleteként – a csatolt meghatalmazáson kívül – a következő dokumentumok érkeztek.

a) Az előállítás végrehajtásáról, illetve kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés szerint a panaszost 2012. augusztus 12-én 13 óra 15 perckor az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdése

alapján igazoltatták, az Rtv. 31. §-ának (1) bekezdése szerint, mint személyi szabadságában korlátozott személyt, átvizsgálták, illetve az Rtv. 33. § (2) bekezdésének a) pontja szerint, mivel az igazolást megtagadta, előállították.

Az intézkedés során a panaszossal szemben testi kényszert alkalmaztak, illetve az Rtv. 48. §-ának c) és d) pontjai alapján, szökés és ellenszegülés megtörése érdekében megbilincseltek. A kényszerítő eszközök alkalmazására figyelmeztetés történt. A rendőri intézkedés során sérülés nem keletkezett, a kényszerítő eszköz alkalmazása anyagi kárt nem okozott.

A panaszos az Rtv. 18. §-ának (1) bekezdése alapján hozzátartozója/képviselője kiértesítését nem kérte.

A jelentés szövege szerint a rendőrök szolgálatuk teljesítése során 13 óra 10 perckor a K. városbeli B. úton haladtak a T. parkoló irányából a vasútállomás felé. A vasútállomás előtti járdán egy a rendőrök számára ismeretlen személy sétált, aki a rendőrautót meglátva szaladni kezdett a vasútállomás épületének bal oldalán, a peron felőli oldal irányába. A rendőrök a szolgálati gépjárművel megálltak, abból kiszálltak, majd miután a panaszost utolérték, személyazonosságának igazolására szólították fel. A panaszos a felszólításnak nem tett eleget, ezért vele közölték, hogy amennyiben nem igazolja magát, elő fogják állítani a K. városi Rendőrkapitányságra. A panaszos továbbra is ellenállt, az intézkedés alól ki kívánta vonni magát. Ekkor a rendőrök bilincselést kíséreltek meg, mellyel szemben passzívan ellenállt, kezeit feszítette, maga mellé szorította. A panaszost testi kényszer alkalmazásával a földre fektették, és megbilincseltek oly módon, hogy az intézkedő rendőrök egyike az egyik, a másik pedig a másik kezére helyezte fel a bilincset. Ruházatának átvizsgálását követően sérülés- és panaszmentesen foganatosították előállítását a rendőrkapitányság épületébe, személyazonosságának megállapítása céljából. A panaszos ruházatából, annak irattartójából személyi igazolványa előkerült, személyazonossága megállapítását követően sérülés- és panaszmentesen szabadon bocsátották.

Az előállítás okáról szóló tájékoztatót, valamint az előállítás idejéről szóló igazolást részére kiadták, az előállító helyiségben történő elhelyezéssel kapcsolatban jogairól és kötelezettségeiről szóló írásos tájékoztatást megkapta. Az előállítás oka 14 óra 40 perckor megszűnt, ekkor lett szabadon bocsátva.

A kapcsolódó nyilatkozat szerint a panaszos a jogorvoslati jogaira vonatkozó tájékoztatást megkapta, a foganatosított intézkedéssel, valamint a kényszerítő eszköz alkalmazásával szemben panasszal nem élt, az előírt tájékoztatókat átvette, élelmezést pedig nem kért. A panaszos szintén nyilatkozatot tett arról, hogy betegségben nem szenved, sérülése pedig a rendőri intézkedés során nem keletkezett, orvosi ellátásban nem részesült. A nyilatkozatot a panaszos aláírásával ellátta.

A parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint az intézkedés és a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű és szakszerű volt, az Rtv. 15. §-ában rögzített arányossági kritériumot nem sértette.

b) Az iratokhoz csatoltan a Testülethez érkezett továbbá egy 2012. augusztus 12-én, a K. városi rendőrkapitányság Körendvédelmi Osztály Járőrszolgálati Alosztályán a panaszossal szemben megtett szabálysértési feljelentés. A dokumentum szerint 2012. augusztus 12-én 13

óra 10 perckor a panaszos a Szabs. tv. 216. §-ának (1) bekezdésébe ütköző jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség, valamint a Szabs. tv. 207. §-ának (1) bekezdésébe ütköző személyazonosság igazolásával kapcsolatos szabálysértést követte el magatartásával.

Az intézkedés során a panaszos az előállítás végrehajtásáról szóló jelentésben kifejtett magatartást tanúsította, ezért vele közölték, hogy az általa elkövetett szabálysértések miatt ellene szabálysértési feljelentéssel élnek a K. városi rendőrkapitányságon. A tájékoztatást a férfi tudomásul vette és a kitöltött nyilatkozaton ezt aláírásával igazolta.

c) A K. városi rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztályán a panaszos az intézkedés napján külön nyilatkozat aláírásával ismerte el, hogy tudomásul veszi a szabálysértési eljárás megindulását, illetve kijelentette, hogy a korábbiakban megjelölt szabálysértések (jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség, személyazonosság igazolásával kapcsolatos szabálysértés) elkövetését elismeri.

A panaszos egyúttal személyi körülményeiről is nyilatkozatot tett: az iratok rögzítik, hogy a panaszos az É. Rehabilitációs Intézetben dolgozik.

d) 2012. augusztus 14-én, 13 óra 55 perckor a panaszost a D. városi Szakorvosi Rendelőintézetben vizsgálták.

A panaszos a vizsgálatra saját lábán, T. T. ápoló kíséretében érkezett, és előadta, hogy 2012. augusztus 12-én 13 óra 05 perckor a K. városi vasútállomáson ismeretlen személyek tetteleg bántalmazták, amikor intézetbe indult vissza, munkából. A látlelet szerint a férfi lábát és csípőjét gumibottal ütötték. Eszméletét nem veszítette el, a történetekre emlékezett, alkoholt pedig nem fogyasztott.

A vizsgálat időpontjában a panaszos jó általános fizikai állapotban volt, térben, időben tájékozódott, bal combját, derekát azonban fájlalta. A lumbális gerinc felett érzékenységet jelzett, bal csípőlapátja nyomásra érzékeny volt, a bal comb és csípőtájék területén kompressziós zúzódási nyomok látszottak.

A látleleten feltüntetett kórisme szerint a férfi deréktája és medencéje zúzódott, bal combján pedig a zúzódás mellett vérömleny is keletkezett. A javasolt terápia az érintett testrészek borogatása, hűtése illetve kímélete, illetve a felírt fájdalomcsillapító szedése. Az orvos véleménye szerint a gyógytartam szövődménymentes gyógyulás esetén előreláthatólag 8 napon belüli, maradandó testi fogyatékoság vagy súlyos egészségromlás nem várható.

2) A Testület elnöke 2012. augusztus 23-án levélben tájékoztatta a panaszos képviselőjét a Testület hatásköréről, és egyúttal egy teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt, kifejezetten a Testület előtti panasz eljárásra vonatkozó meghatalmazás postázását kérte, annak érdekében, hogy a Testület a vizsgálatot lefolytathassa. Ezen túlmenően a Testület elnöke a panaszbeadvány pontosítását célzó kérdéseket is feltett a képviselőnek.

A panaszos képviselője 2012. szeptember 7-én adta postára kiegészítő beadványát, melyben a következőket rögzítette.

A képviselő szerint a panaszos sérült volta laikus számára is szembetűnő, tekintete, arckifejezése, kissé görnyedt tartása miatt. Az intézet igazgatónöje válaszában kifejtette, hogy ha a rendőröknek a fogyatékoság külső jegyei nem is tűntek fel, a fogyatékoság tényének a panaszos riadtsággal tetézt, sajátságosan udvarias beszédstílusából mindenképpen nyilvánvalóvá kellett válnia. A panaszos okiratai között ott volt a Magyar Államkincstár kedvezményes utazásra jogosító hatósági igazolványa, melyet kifejezetten fogyatékos, sérült emberek kaphatnak. A panaszos elmondta a rendőröknek, hogy intézetben lakik D. városban, azt azonban nem említette, hogy gondnokság alatt van.

A rendőrök nem ajánlották fel a panaszosnak a hozzátartozó értesítésének lehetőségét. A jogsértést elismerő nyilatkozat aláírása idején is az a két rendőr volt jelen, akik korábban a panaszossal szemben kényszerítő eszközt alkalmaztak – ennek hatására a panaszosnak eszébe sem jutott bármi ellen is tiltakozni/ vagy bármit el nem ismerni.

A rendőrök az intézkedés megkezdését követően azonnal testi kényszert alkalmaztak. A panaszos elmondása szerint megállítását követően az egyik rendőr megütötte, közben a másik már vette is elő a bilincset. Előzménye annyi volt, hogy a panaszos azt mondta: „Légy szíves engem nem bántani, hagyjanak békén, nem csináltam semmi rosszat! Megy a vonatom 13.12-kor!”. A rendőrök minderre annyit válaszoltak, hogy nem érdekli őket, és nem figyelmeztették a verés és megbilincselés előtt.

A panaszos kezeit hátrafelé bilincselték meg, és 13 óra 10 perctől 14 óra 20 percig folyamatosan rajta tartották – a panaszos azonnal ránézett az órájára, amikor levették róla, mivel a vonathoz igyekezett, és egyébként is szokása, hogy gyakran ránéz az órájára.

A panaszos – elmondása szerint a már idézett verbális tiltakozáson kívül más ellenállást nem tanúsított. Az igazgatónö a panasz-kiegészítésben arra is kitért, hogy a panaszos 188 cm és mindössze 62 kg.

A személyi igazolványt, lakcímkártyát és kincstári igazolványt az egyik rendőr vette ki a panaszos zsebéből, már a rendőrkapitányságon. A panaszbeadvány mellékleteként megküldött rendőrségi iratokat a képviselő a panaszos gondnokától kapta postai úton, aki azokat másnap kikérte a kapitányságon. A panaszosnak semmiféle iratot nem adtak az intézkedő rendőrök, előállításról szóló igazolást sem kapott.

A panaszost nem nyilatkoztatták egészségi állapotáról, nem kért orvosi ellátást, hisz ilyesmi nagy rémületében eszébe sem jutott. Sérülését nem merte jelezni – ezt ő fogalmazta meg így. Az intézkedés valamivel 13 óra 10 perc előtt kezdődött a vasútállomásra vezető úton, közel a vasútállomáshoz.

A korábban csatolt egyéb iratokon kívül a panasz-kiegészítés mellékleteként egy szabályszerű meghatalmazás érkezett még a Testülethez, melyben a panaszos és törvényes képviselője, K. E. gondnok, két tanú jelenlétében meghatalmazta K. M.-et, az É. Rehabilitációs Intézet igazgatóját, hogy a Testület előtt megindult panasz eljárásban a panaszos képviselőjét teljes jogkörben ellássa.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez. A rendelkezésre bocsátott dokumentumokból az alábbiak állapíthatók meg.

1) A K. városi rendőrkapitányság járőrszolgálati osztályának r. alezredes rendfokozatú alosztályvezetője a következő tartalommal tett jelentést 2012. október 11-én.

2012. augusztus 12-én 06 órától 18 óráig egy r. törzsőrmester r. őrmester járőrtársával teljesített gépkocsizó járőrszolgálatot K. városában, megkülönböztető jelzéssel ellátott szolgálati gépkocsival.

2012. augusztus 12-én 13 óra 05 perckor a K. városi rendőrkapitányság ügyeletes tisztje tájékoztatta a r. törzsőrmestert és társát, hogy a K. városi T. áruház biztonsági szolgálata bejelentést tett, miszerint az áruház parkolójában és épületében egy ismeretlen személy (a panaszos) fényképezi az épületet, valamint az ott tartózkodó vásárlókat. A panaszos tevékenysége a vásárlókat zavarta, ő azonban szóbeli kérésükre sem hagyott fel azzal. A biztonsági szolgálat fellépésére a panaszos a helyszínről elfutott, vélhetően a K. városi Vasútállomás felé.

Az ügyeletes tiszt utasítására a járőrök kivonultak a vasútállomásra, ahol az előzőleg kapott személyleírás alapján beazonosították a járdán sétáló személyt. A panaszos futás közben a járőröket szemmel próbálta követni, melynek következtében elesett a vasútállomás területének építési törmelékes részén. A férfi lábára és csípőjére esett – ilyen körülmények között az intézkedő rendőröknek nem volt idejük azonosítani magukat.

13 óra 15 perckor a panaszoszt felszólították, hogy igazolja magát, közben pedig megközelítették, annak érdekében, hogy segítsenek neki lábra állni. A rendőrök „A törvény nevében!” felszólították, hogy igazolja magát, és figyelmeztették, hogy amennyiben ezt nem teszi, elő fogják állítani a K. városi rendőrkapitányságra. Ekkor a panaszos a bal kezébe vett egy a földön fekvő téglát, majd felült, végigmérte a járőröket, és pillanatnyi gondolkodás után a téglát elejtette.

A férfi cselekedetéből feltételezhető volt, hogy a törmelék közül ismét kiragadhat valamit, amit esetleg a járőrök ellen fordíthat, ezért ezt megelőzendő, őt testi kényszer alkalmazásával a talajra fektették, majd megbilincseltek, oly módon, hogy a járőrök kezeit háta mögött rögzítették. A panaszos a bilincselés során folyamatosan aktívan ellenállt, kezeit feszítette, maga mellé szorította.

A kényszerítő eszköz alkalmazására, mivel az eset körülményei nem tették lehetővé, figyelmeztetés nem történt. Ezt követően – ruházatának átvizsgálása után – a panaszoszt a rendőrkapitányság épületébe állították elő. A ruházatátvizsgálás során ruházatából (irattartójából) került elő személyi igazolványa és lakcímkártyája, így nyert megállapítást személyazonossága.

A jelentés szerint annak ellenére, hogy a panaszos személyi igazolványa már az intézkedés helyszínén előkerült, melynek alapján személyazonossága hitelt érdemlően tisztázható volt, előállítása indokolt volt a cselekményével kapcsolatos további intézkedések megtétele végett,

mivel vele szemben kényszerítő eszköz alkalmazására került sor.

A bilincshasználat az előállító helyiségben történő elhelyezéséig, 13 óra 15 perctől 13 óra 40 percig tartott. A panaszost az előállító helyiségben 13 óra 35 perckor helyezték el. A jogairól és kötelezettségeiről szóló tájékoztatást megkapta, ennek tényét az előállításról szóló jelentés vonatkozó részében igazolta aláírásával. Letéti jegyzőkönyv felvétele nem volt indokolt, mert nem volt nála olyan tárgy, érték, melyet el kellett volna venni az előállítás időtartamára.

A panaszos az intézkedés során szemmel látható sérülést nem szenvedett, illetve az erre vonatkozó nyilatkoztatás során sérülésre, betegségeire nem panaszkodott, ezért orvosi ellátása iránt nem volt indokolt intézkedni. Sérülés az intézkedő rendőrökön sem keletkezett, dologi kárral sem járt az intézkedés.

A panaszos szabadon bocsátására személyazonosságának megállapítását, illetve a cselekmény tisztázását követően, 14 óra 40 perckor került sor. Az előállítás időtartama alatt a rendőrök elkészítették az előállításról szóló jelentést, az előállítás időtartamáról szóló igazolást, valamint a szabálysértési nyilatkozatot. Az előállítás időtartamáról szóló igazolást a panaszos aláírta, és egy példányát át is vette. A panaszos az intézkedéssel kapcsolatosan panasszal nem élt, vele egyébként mindvégig kulturált, megfelelő hangnemben beszéltek.

Az előállítás időtartama alatt hozzátartozó kiértesítését nem kérte. A ruházatátvizsgálás során olyan okmány, irat nem került elő, melyből megállapítható lett volna, hogy értelmi fogyatékos, illetve gondnokság alatt áll. A panaszos nem közölte, hogy gondnokság alatt áll, illetve azt sem, hogy egy intézetben lakik. Külső személyiségjegyei alapján az intézkedő járőrök nem vélelmezhatték, hogy esetleg értelmi fogyatékos, az intézkedés ideje alatt a rendőrök erre utaló információról nem szereztek tudomást. Az intézkedéssel kapcsolatban az esetleges tanúk felkutatása nem járt eredménnyel.

A rendőri intézkedés jogalapja az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése, és a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 4. §-ának (3) bekezdése szerinti intézkedési kötelezettség volt. Az intézkedés az Rtv. 15. §-ának (1) és (2) bekezdése, valamint a 16. § (1) bekezdése szerint arányos volt. Az igazoltatás az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdése, és a Szolgálati Szabályzat 5. §-ának (3) bekezdése, valamint 25. §-ának (1) és (2) bekezdése szerint történt, a ruházatátvizsgálás pedig az Rtv. 30. §-ának (1) pontja alapján. Az előállítás jogalapja az Rtv. 33. § (2) bekezdésének a) pontja, valamint a Szolgálati Szabályzat 28. §-ának (5) bekezdése volt. A testi kényszer alkalmazására az Rtv. 47. §-a (és a Szolgálati Szabályzat 40. §-ának (1) és (2) bekezdése) alapján, a bilincselésre pedig az Rtv. 48. §-ának c) és d) pontja (Szolgálati Szabályzat 41. § d) pontja, és a (3), (4) b); 41. § (6) a), aa) és ab)) pontjai alapján került sor. A jelentés az iratanyagban fellelhető egyéb dokumentumoknak ellentmondva utal rá, hogy a panaszost az Rtv. 61. §-ának (1) bekezdése és a Szolgálati Szabályzat 5. § (3) bekezdése szerint figyelmeztették a kényszerítő eszközök alkalmazása előtt.

A panaszossal szemben az intézkedő rendőrök szabálysértési eljárást kezdeményeztek a Szabs. tv. 216. §-ának (1) bekezdésébe ütköző jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség, továbbá a Szabs. tv. 207. §-ának (1) bekezdésébe ütköző, személyazonosság igazolásával kapcsolatos szabálysértés elkövetése miatt. A panaszossal a rendőrök a kapitányság épületében, az előállítás időtartama alatt közölték az előállítás és a kényszerítő

eszköz alkalmazásának okát, valamint a szabálysértési eljárás kezdeményezésének tényét.

Az É. Rehabilitációs Intézet vezetője 2012. augusztus 15-én kelt beadványában bejelentéssel élt a K. városi rendőrkapitányság felé, miszerint bentlakójukat, a panaszost, 2012. augusztus 12-én a K. városi vasútállomáson a K. városi rendőrkapitányság rendőrei igazoltatás során kétszer megütötték.

Tekintettel arra, hogy az elsődleges rendőri jelentésben ütéssel kapcsolatos adatok nem szerepelnek, illetve, ezáltal a bejelentésben olyan körülmények merültek fel, mely a Btk. 226. §-ában foglalt bántalmazás hivatalos eljárásban vétség elkövetésének gyanújára utalhat, ezért az intézkedéssel kapcsolatosan keletkezett iratok egy példányát a rendőrkapitányság további intézkedés megtétele végett 2012. augusztus 21-én megküldte a K. városi Nyomozó Ügyészségre.

2) Az intézkedő rendőrök szintén 2012. október 11-én kelt jelentése – melyen a fent ismertetett alosztályvezetői jelentés alapszik – rögzíti, hogy a bilincshasználat 13 óra 15 perctől 13 óra 40 percig tartott. A panaszos az előállító-helyiségben 13 óra 35 perckor került elhelyezésre, ahol ismételten átvizsgálták ruházatát. Ezt követően vették le a kezéről a bilincset, 13 óra 40 perckor.

A jelentés egyéb olyan új információt, melyet a K. városi rendőrkapitányság járőrszolgálati osztályának alosztályvezetője ne közölt volna fent ismertetett jelentésében, nem tartalmazott.

3) A rendőrségi előállítás időtartamáról szóló, az intézkedés napján (2012. augusztus 12-én) kelt, a panaszos aláírásával ellátott igazolás szerint a panaszossal szemben az Rtv. 33. §-a alapján alkalmaztak személyi szabadságot korlátozó intézkedést. A panaszos élelmezést nem kért, hozzátartozója/képviselője kiértesítést nem kérte, az előállítással és a rendőri intézkedés módjával szemben pedig nem élt panasszal. Az előállítás 2012. augusztus 12-én 13 óra 25 perctől 14 óra 40 percig tartott, ekkor lett szabadon bocsátva.

4) A panaszos törvényes képviselője 2012. augusztus 15-én bejelentést tett a K. városi Rendőrkapitányságon. A bejelentés azért készült, mert a panaszos gondnoka sérelmezte értelmi fogyatékos fiának előállítását. A dokumentum utal rá, hogy a panaszos fogyatékoságának szintjét orvos-szakértő állapította meg, a debilitás és imbecillitás közötti mértékben. A panaszos magával hordja a rehabilitációs intézet által kiállított igazolványát, illetve minden alkalommal, amikor az intézetet elhagyja, kilépőt is kap. A panaszos 2012. augusztus 12-én 13 óra körüli időpontban indult vissza gondnokának K. városban található lakásáról az intézetbe. A panaszos gondnoka az igazoltatás helyétől kb. 2 percre lévő orvosi ügyeleten volt éppen szolgálatban, mint nővér, amit állítása szerint fia közölt is a rendőrökkel, mégsem értesítették.

5) Az intézkedő rendőrök 2012. augusztus 17-én is készítettek jelentést a történetekkel kapcsolatban. A későbbiekben készült, a fentiekben már ismertetett jelentések tartalmával a jelentés megegyezik. A dokumentumban a rendőrök hangsúlyozzák, hogy a panaszossal szemben azért kellett testi kényszert és bilincset alkalmazni, mert felemelt egy a földön talált téglát, – amit pillanatnyi gondolkodás után elejtett – magatartásából tehát feltételezhető volt, hogy a törmelék közül ismét kiragad valamit, amit esetleg a rendőrök ellen fordíthat.

Az előállítás során a panaszt az előállító helyiségben ültették le, ahol megkérdezték tőle, van-e sérülés a testén. A panaszos a kérdésre nemleges választ adott. Ezt követően a rendőrök megkérdezték, hogy kívánja-e valamely hozzátartozójának értesítését, amire határozott nemmel felelt, és egyértelműen azt kérte, hogy édesanyjának ne szóljanak az esetről.

6) 2012. augusztus 22-én a K. városi rendőrkapitányság járőrszolgálati alosztályvezetője készített összefoglaló jelentést a panaszügy részleteiről, mely lényegében a rendőrségi iratok kapcsán korábbiakban már ismertetett információkat tartalmazza. Az alosztályvezető jelentésében megállapította, hogy az intézkedés, illetőleg a kényszerítő eszköz alkalmazása a jogszabályoknak megfelelő volt, a szakszerűség és az arányosság kritériumainak megfelelt. Mivel a bejelentésben olyan körülmények merültek fel, mely a Btk. 226. §-ában foglalt bántalmazás hivatalos eljárásban vétség elkövetésének gyanújára utalhat, a keletkezett iratok egy példányát a kapitányság a K. városi Nyomozó Ügyészség felé továbbította.

A kivizsgáláshoz csatolt parancsnoki záradék szerint a rendőrkapitányság parancsnoka a kivizsgálás megállapításaival egyetértett. A kapitányságvezető a jelentés megállapításait annyival egészítette ki, hogy a rendőrök terhére nem állapítható meg mulasztás azzal kapcsolatban, hogy a panaszos gondnokát az előállítás tényéről nem értesítették ki, mivel olyan okmány, irat a ruházátvizsgálás során nem került elő, melyből megállapítható lett volna, hogy a panaszos értelmi fogyatékos, illetve gondnokság alatt áll, ezt pedig a panaszos külső személyiségjegyei alapján sem lehetett vélelmezni.

7) 2012. szeptember 26-án a K. városi Rendőrkapitányság szabálysértési eljárás alá vont személyként hallgatta meg a panaszt, gondnoka, K. E. jelenlétében.

A panaszos a következőket mondta jegyzőkönyvbe meghallgatásakor. Előadása szerint 2012. augusztus 12-én 13 óra körüli időben a K. városi T. áruházban két tábla csokoládét vásárolt, melyet kifizetett, utána pedig távozott. A panaszos a T. parkolójában, a bevásárló kocsinál egy hölgyet látott meg, akinek ruhája megtetszett neki, ezért fényképezőgépével a hölgyről két darab fényképet készített. Az áruház két biztonsági őre a T. bejáratú ajtajából a panaszosra kiáltott, hogy menjen onnan el, mert küldik a rendőröket, „akik majd ellátják a baját”, és utaltak rá, hogy többet nem szeretnék az áruházban látni. Ezek után a panaszos megpillantott egy rendőrautót. A rendőröktől nagyon megijedt, ezért elkezdett futni a vasútállomás felé. A rendőrök a panaszt a vasútállomás és a T. áruház között lévő földes területen utolérték, és leteperték a földre. A panaszos a földön hason feküdt, fel akart állni. Fekvő helyzetében keze mellett volt egy fél téglát a földön, amit megfogott és felemelt. A panaszos felnézett a rendőrökre – akkor tudatosult benne, hogy a rendőröket nem szabad bántani, és lerakta a tégladarabot. A rendőrök a panasztól nem kérdeztek semmit, egyikük a panaszt megbilincselte, a másik pedig gumibottal megütötte. Mindkét combját, jobb térdhajlatát megütötték, illetve a fenekére is ráütöttek. A sérülésekről két nap múlva láttelep is készült a D. városi Szakorvosi Rendelőintézetben. Bilincselés után a panaszos ruházatát átvizsgálták, jobb oldali zsebéből kivették irattartóját és rendőrautóba ültették, majd bevitték a K. városi rendőrkapitányságra, ahol az előállító helyiségben helyezték el. Az előállítóban körülbelül fél óráig a panaszos keze hátra volt bilincselve, azt csak fél óra elteltével vették le róla. Az irattartóban megtalálták személyi igazolványát, és ez alapján beazonosították. A nyilatkozatok aláírását követően a panaszos irattartóját visszaadták, és elengedték a rendőrkaptányságról. A rendőrkapitányságról a panaszos a K. városi vasútállomásra ment, és visszautazott D. városba, a rehabilitációs intézetbe. A panaszos nagyon félt, ezért nem mondta el a történetet senkinek. Másnap, 2012. augusztus 13-án 15-16 óra között szólt az igazgatónak, hogy mi történt vele

előző nap, mert nagyon fájtak a sérülései, melyeket a gumibot okozott. Az igazgatónő értesítette a panaszos édesanyját, és 2012. augusztus 14-én elmentek látteleletet vetetni.

A panaszos elmondta továbbá, hogy cselekvőképességet korlátozó gondnokság alatt áll, irattartójában magánál hordta a Magyar Államkincstár által kiállított hatósági igazolványát, illetve távozási igazolását, melyen intézetének neve, címe szerepel, és rajta van az a telefonszám is, melyet rendkívüli esemény idején értesíteni kell. A panaszos egyebet az ügygel kapcsolatban elmondani nem kívánt.

A panaszos gondnoka a panaszos által előadottakon felül beszámolt róla, hogy fiával soha ehhez hasonló még nem történt, nem volt még vele semmiféle probléma. A panaszos önállóan közlekedik, sérüléséhez képest intelligens, értelmes, és viselkedése nyugodt, nem szokott agresszív lenni. A gondnok felháborítónak tartja továbbá, hogy sem őt, sem fia intézetét nem értesítették a rendőrök a történetekről.

8) 2012. október 3-án a panaszossal szemben intézkedő r. törzsőrmestert is tanúként hallgatták meg a megindult szabálysértési eljárásban. A Testület a jegyzőkönyvnek kizárólag azon részeit ismerteti jelen állásfoglalásban, melyek a korábbiakban még nem rögzített információt tartalmaznak. Az intézkedő r. törzsőrmester a jegyzőkönyvben úgy fogalmazott, hogy a férfi (amikor igazolásra szólították fel), kezeivel hadonászni kezdett és forgolódott, melynek következtében a fenekére esett. A bal keze mellett talált egy téglát, azt kezével felemelte, majd felállt, és felvett egy támadó pozíciót, majd végigmérte a rendőröket. Ezután elejtette a téglát.

A rendőrkapitányságon a panaszos pénztárcájában személyazonosító igazolványán kívül is találtak egyéb iratokat, azok azonban a r. törzsőrmester számára „lényeges információt nem tartalmaztak”.

9) A r. törzsőrmester r. őrmester rendfokozatú járőrtársának meghallgatásáról 2012. október 9-én készült jegyzőkönyv. A r. őrmester társával ellentétben azt állította, hogy a panaszos akkor esett el, amikor a rendőrautót meglátva menekülni kezdett, arra azonban ő is kitért, hogy a férfi agresszíven viselkedett, illetve hadonászott.

10) A B. Megyei Rendőr-főkapitányság Ellenőrzési Szolgálatának vezetője 2012. október 16-án kelt levelében az ORFK Ellenőrzési Szolgálatának vezetőjét arról tájékoztatta, hogy a panaszos gondnoka, K. E. is előterjesztett rendőri intézkedés elleni panaszt, és az É. Rehabilitációs Intézetet is meghatalmazta, hogy a „rendőrségi feljelentési ügyében hivatalosan eljárjon”. A K. városi rendőrkapitányság K. E. panaszát határozatával elutasította, mely ellen K. E. fellebbezéssel élt. A K. városi rendőrkapitányság az É. Rehabilitációs Intézetet levélben tájékoztatta, hogy a rendőri intézkedéssel kapcsolatban keletkezett iratokat megküldte a K. városi Nyomozó Ügyészségnek a Btk. 226. §-a szerinti bántalmazás hivatalos eljárásban bűncselekmény gyanúja miatt. A fellebbezési eljárás során megállapítást nyert, hogy az É. Rehabilitációs Intézet a Testület állásfoglalását kérte az ügyben, ezért az ellenőrzési szolgálat a K. városi rendőrkapitányság határozatát megsemmisítette, és utasította, hogy a fenti két ügyet egyesítsék, majd eljárásukat szüntessék meg, mert hatáskör hiányában jártak el.

A rendőrkapitányság csatolta továbbá a rendőri intézkedés elleni panasz kivizsgálásáról szóló,

2012. szeptember 6-án meghozott elutasító határozatot, valamint az azt megsemmisítő, 2012. október 10-én kelt végzést.

11) A fent ismertetett iratokon túlmenően egy sor egyéb dokumentum is érkezett a Testülethez az iratsomag részeként (pl. a panaszos gondnokság alá helyezéséről hozott ítélet, határozat a gondnokrendelésről, stb.), melyek részletes ismertetésétől a Testület az ügghöz való meglehetősen távoli kapcsolódásuk miatt eltekint.

A gondnokság alá helyezésről hozott ítélet azon részeire melyek az orvos-szakértői vélemény megállapításait idézik, a Testület mégis szükségesnek látja utalni. Az ítélet szerint a panaszos személyisége infantilis, intézeti környezetbe beilleszkedő, de önálló életvitelre képtelen. Közepes fokú szellemi visszamaradottságban, imbecillitásban szenved. Az ügyei vitéléhez szükséges belátási képessége tartósan és nagymértékben csökkent, cselekvőképességet korlátozó gondnokság alá helyezése valamennyi ügycsoport tekintetében indokolt volt.

III.

1) A Testületnek elsőként abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a panaszt az arra jogosult személy terjesztette-e elő.

Az Rtv. az intézkedés foganatosítása idején hatályos 92. §-ának (1) bekezdése szerint, „akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette – választása szerint – panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány, valamint a főigazgatók a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el”.

Ugyanezen szakasz (3) bekezdése továbbá kimondja, hogy „az (1) és (2) bekezdésben meghatározott esetekben a cselekvőképtelen személy helyett törvényes képviselője jár el, korlátozottan cselekvőképes személy helyett törvényes képviselője vagy meghatalmazottja is eljárhat. A panasz meghatalmazott vagy jogi képviselő útján is előterjeszthető.”

A Testület a beérkezett iratok alapján tényként kezelhette, hogy a panaszos az intézkedés idején cselekvőképességet korlátozó gondnokság alatt állt. Az Rtv. 92. §-ának (3) bekezdése értelmében azon személyek, akiknek cselekvőképessége korlátozott, panaszbeadványuk előterjesztésére saját maguk is jogosultak, ugyanakkor azt törvényes képviselőjük vagy meghatalmazottjuk útján is benyújthatják.

A Testülethez érkezett, 2012. augusztus 17-én postára adott panaszbeadvány előterjesztőjét a csatolt dokumentum szerint a panaszos törvényes képviselője, K. E. hatalmazta meg 2012. augusztus 15-én, konkrétan arra, hogy fia „rendőrségi feljelentési ügyében hivatalosan eljárjon”. A Testület munkatársa 2012. augusztus 23-án tájékoztató levelet küldött a képviselő részére, melyben a korábban megküldött meghatalmazás pontosítására hívta fel. A megküldött hiánypótlási felhívásra 2012. szeptember 1-jén egy a jogszabályi rendelkezéseknek teljes mértékig megfelelő meghatalmazás érkezett a Testülethez, melyben a panaszos és törvényes képviselője együtt hatalmazza meg K. M.-et, a panasz előterjesztőjét, immáron kifejezetten arra, hogy a panaszos képviselőjét teljes jogkörben ellássa a rendőri intézkedés elleni panasz

ügyében.

A fentiekre való tekintettel a Testület megállapította, hogy a beadványt az Rtv. 92. §-ának (3) bekezdése szerint arra jogosult személy nyújtotta be, így a panaszbeadvány érdemi vizsgálata mellett döntött.

A Testület álláspontja szerint a rendőri fellépés érintette a panaszosnak az Alaptörvény II. cikkében rögzített emberi méltósághoz való jogából levezetett testi épséghez és testi integritáshoz való jogát, IV. cikkében biztosított személyes szabadsághoz való jogát, VI. cikk (2) bekezdése szerinti személyes adatok védelméhez való jogát, valamint XXIV. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz fűződő jogát – az alábbiak szerint.

2) A panaszbeadványban rögzítettek szerint a panaszost egy rendőrjárőr megállította, és igazoltatta, amitől ő nagyon megijedt.

Az Rtv. 11. §-ának (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előjárója utasításainak – az e törvényben foglaltak figyelembevételével – engedelmeskedni, a közbiztonságot és a közrendet, ha kell, élete kockáztatásával is megvédeni.

Az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve illet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.

Az Rtv. 29. § (1) bekezdésének a) pontja továbbá kimondja, hogy a rendőr feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani (...).

A panaszbeadványban foglaltak szerint a panaszos magatartásával semmilyen okot nem adott arra, hogy őt a rendőr intézkedés alá vonja, a rendőrkapitányságról a Testülethez érkezett iratok azonban ezt vitatják.

A rendőrkapitányság járőrszolgálati alosztályvezetőjének jelentéséből kitűnik, hogy a panaszost a rendőrök kifejezetten azért vonták intézkedés alá, mert a K. városi T. Áruház biztonsági szolgálata bejelentést tett, miszerint fényképezi az épületet, valamint az ott tartózkodó vásárlókat, tevékenységével pedig annak ellenére sem hagy fel, hogy a vásárlók kifejezték nemtetszésüket. A gépkocsizó járőrszolgálatot teljesítő rendőrök az ügyeletes tiszt utasítására vonultak ki a környékre, ahol az előzőleg kapott személyleírás alapján beazonosították a járdán sétáló személyt. A panaszost a rendőrök ekkor próbálták meg igazoltatni.

Noha a panaszbeadvány a fenti eseménysorról nem tesz említést, a Testületnek rendelkezésére állt a panaszos szabálysértési eljárás során lefolytatott kihallgatásáról 2012. szeptember 26-án, gondnoka jelenlétében felvett jegyzőkönyv, amelyben a panaszos beszámolt róla, hogy az áruház parkolójában az egyik vásárló ruhájáról fényképeket készített. A jegyzőkönyv szerint a panaszost az áruház két biztonsági őre figyelmeztette, hogy menjen el onnan, mert küldik a rendőröket, „akik majd ellátják a baját”.

A rendelkezésre álló adatok szerint az áruház biztonsági őrei azzal a tartalommal tettek bejelentést a rendőrkapitányságra, hogy a panaszos magatartásával az áruház vásárlóinak nyugalma zavarja. A Testület álláspontja szerint – függetlenül attól a kérdéstől, hogy a panaszos magatartása ténylegesen mennyiben okozott kellemetlenséget a vásárlóknak – a biztonsági szolgálat arra hívta fel a rendőrség figyelmét, hogy a panaszos magatartásával a közrend veszélyeztetett, így tehát a rendőrségnek intézkedési kötelezettsége keletkezett. A Testület úgy véli, hogy az intézkedési kötelezettség tényéből következik: a rendőröknek a helyszínen kellett ellenőrizniük a bejelentés valóságtartalmát, és ott kellett felmérniük, igényelnek-e a körülmények bármilyen további intézkedést. A panaszost kifejezetten a kapott személyleírás alapján azonosították be, így őt a közrend védelme érdekében igazoltatták.

Mindezek alapján a Testület megállapította, hogy a rendőrök intézkedési kötelezettségüket teljesítették, amikor a panaszost megállították, és a panaszost megfelelő jogalappal, a közrend védelme érdekében igazoltatták, ezért kimondta, hogy a rendőri intézkedés a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogát és személyes adatok védelméhez való jogát nem sértette.

3) A Testület ezt követően a kényszerítő eszközök alkalmazásának jogszerűségét értékelte.

Az Rtv. 15. §-ának (1) bekezdése alapelveként mondja ki, hogy a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával, a (2) bekezdésben foglaltak szerint pedig több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

A kényszerítő eszközök alkalmazásának általános szabályaként, az Rtv. 16. §-ának (1) bekezdése rögzíti, hogy a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe vételével alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható.

Az Rtv. 17. §-a továbbá kimondja, hogy a rendőrség feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja [(1)], illetve a rendőri intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását. Az intézkedés folytán megsérült személy részére – amint ez lehetséges – segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa, kórházi elhelyezése esetén a hozzátartozó vagy más, a sérülttel kapcsolatban álló személy erről értesüljön [(2)].

Az Rtv. 47. §-a értelmében a rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.

Az Rtv. 48. §-a úgy rendelkezik, hogy a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy

- a) önkárosításának megakadályozására,
- b) támadásának megakadályozására,
- c) szökésének megakadályozására,
- d) ellenszegülésének megtörésére.

A fentieket a Szolgálati Szabályzat 41. §-a tovább finomítja:

41. § (1) „Bilincs alkalmazása, az Rtv. 48. §-ában meghatározott esetekben különösen azzal szemben indokolt,

- a) aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető,
- b) aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, valamint az intézkedésben közreműködőt megtámadja,
- c) akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg,
- d) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg,
- e) aki önkárosító magatartást tanúsít vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget,
- f) akinek fogvatartása során kísérését rendelték el, és a kísért személy veszélyessége azt indokolja, vagy
- g) akit egyedül intézkedő rendőr állít elő.”

Az Rtv. 61. §-ának (1) bekezdése szerint továbbá a kényszerítő eszköz alkalmazására az érintettet – ha az eset körülményei lehetővé teszik – előzetesen figyelmeztetni kell.

- a) A kényszerítő eszközök alkalmazásának jogalapjával kapcsolatban a Testület a következő megállapításokat teszi.

A panaszbeadványban, illetve a panasz-kiegészítésben foglaltak szerint a rendőrök az intézkedés megkezdését követően azonnal testi kényszert alkalmaztak. A panaszos elmondása szerint a kényszerítő eszközök alkalmazásának mindössze annyi előzménye volt, hogy a rendőröknek annyit mondott, „légy szíves engem nem bántani, hagyjanak békén, nem csináltam semmi rosszat! Megy a vonatom 13.12-kor!” A panaszos válasza a rendőröket nem érdekelte, és figyelmeztetés nélkül megütötték, illetve megbilincseltek.

A panaszbeadvány a panaszossal történteket nem testi kényszer alkalmazásaként, hanem kifejezetten bántalmazásként írja le, ezért a Testület a panaszos testén keletkezett sérülések eredetét (és egyáltalában a bántalmazás kérdését) külön pont alatt vizsgálta. Ugyanakkor a rendőri jelentésekből kitűnik, hogy a panaszossal szemben testi kényszert is alkalmaztak, ezért a Testület elsőként azt értékelte, mennyiben lehetett megfelelő a különböző kényszerítő eszközök alkalmazásának jogalapja.

A panaszbeadványban, és a kiegészítésben foglaltak beszámolnak róla, hogy a panaszos mindössze szóbeli észrevételekkel vitatta a rendőri intézkedés jogszerűségét, a verbális

tiltakozáson kívül semmilyen más ellenállást nem tanúsított. A panaszos fizikuma a beadvány előterjesztője szerint ráadásul valószínűtlenné teszi, hogy a panaszos megpróbált volna tevőleges ellenállást tanúsítani, tekintve mindössze 62 kilogrammos testsúlyát.

A rendőrkapitányság járőrszolgálati alosztályvezetőjének jelentése, és az ügyben a rendőrkapitányságon keletkezett egyéb dokumentumok szerint ezzel szemben a következő történt. A panaszost a rendőrök a törvény nevében személyazonosságának igazolására szólították fel, és figyelmeztették, hogy amennyiben nem igazolja magát, elő fogják állítani a K. városi rendőrkapitányságra. Ekkor a panaszos a bal kezébe vett egy a földön fekvő téglát, majd felült, és végigmérte a járőröket. A panaszos a téglát pillanatnyi gondolkodás után elejtette.

Az intézkedő járőrök a helyszínen úgy ítélték meg, hogy a panaszos magatartása magában hordozta annak lehetőségét, hogy a törmelék közül ismét kiragadhat valamit, amit esetleg a járőrök ellen fordíthat, ezért ezt megelőzendő, őt testi kényszer alkalmazásával a talajra fektették, majd megbilincseltek, oly módon, hogy a járőrök kezeit háta mögött rögzítették. A panaszos a bilincselés során folyamatosan aktívan ellenállt, kezeit feszítette, maga mellé szorította.

Az előállítás végrehajtásáról, illetve kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés szerint a panaszossal szemben az Rtv. 48. §-ának c) és d) pontjai alapján, szökés és ellenszegülés megtörése érdekében alkalmazták a bilincset.

A panaszbeadvány szerint a panaszos semmiféle tevőleges, kényszerítő eszköz alkalmazását megalapozó ellenállást nem tanúsított. A Testület ugyanakkor támaszkodott a panaszos szabálysértési eljárás során lefolytatott kihallgatásának jegyzőkönyvére, melyben a panaszos elmondta, hogy nagyon megijedt a rendőröktől, ezért elkezdett futni a vasútállomás felé. A rendőrök őt a vasútállomás és az áruház közötti földes területen utolérték, és leteperték a földre. A panaszos a földön hason feküdt, fel akart állni. Fekvő helyzetében a keze mellett volt egy fél téglát a földön, amit megfogott és felemelt. A panaszos felnézett a rendőrökre – akkor tudatosult benne, hogy a rendőröket nem szabad bántani, és lerakta a tégladarabot.

A Testület álláspontja szerint a rendőrség adott helyzetben alappal következtethetett arra a panaszos magatartásából, hogy fennáll a támadás és szökés megkísérlésének reális lehetősége. A kihallgatási jegyzőkönyvben a panaszos saját maga is úgy nyilatkozott, hogy amint a rendőrautót meglátta, elmenekült a helyszínről. A Testület a panaszos saját előadása és a rendőrök egyező elmondása alapján bizonyítottnak tekintette, hogy a panaszos a rendőrök elől elfutott. Úgy találta, hogy a panaszos – akár ijedtség miatt, akár egyéb okból tanúsított – magatartását a rendőrök helyesen értékelték akként, hogy az intézkedés alól magát ki akarta vonni. A jegyzőkönyvben, szintén a rendőri jelentésekkel egybehangzóan a panaszos maga is kifejti, hogy a keze mellett lévő fél téglát támadó szándékkal emelte fel a rendőrök felé. A Testület véleménye szerint a rendőrök nem tudhatták, mi játszódik le a panaszos gondolataiban, ti., hogy benne a téglát felemelése után tudatosodott, hogy „a rendőröket nem szabad bántani”, így a panaszos szökési kísérlete, és kifejezett támadási szándéka megalapozta az Rtv. 47. §-a szerinti testi kényszer, illetőleg a szökés és támadás megakadályozása érdekében a bilincs alkalmazását.

A fentiek alapján a Testület arra a következtetésre jutott, hogy a panaszossal szemben

megfelelő jogalappal alkalmaztak a rendőrök testi kényszerít, és jogszerűen bilincseltek meg, amiből következik, hogy a kényszerítő eszközök alkalmazásával emberi méltósághoz való jogából levezetett testi integritáshoz és személyes szabadsághoz való jogát nem sértették.

Az intézkedés során kiállított rendőrségi dokumentumok egy része szerint a kényszerítő eszköz alkalmazásának lehetőségére a panaszoszt figyelmeztették, mivel azonban a panaszos szerint ez nem így történt, és pl. a járőrszolgálati alosztályvezető is kifejezetten kitér rá jelentésében, hogy az eset körülményei (különösen a panaszos magatartása) nem tették lehetővé az előzetes figyelmeztetést, a Testület úgy tekintette, hogy a rendőrök a figyelmeztetést mellőzték.

A szökési kísérletre és a támadás veszélyére való tekintettel a Testület elfogadta, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazására való figyelmeztetést az eset körülményei nem tették lehetővé, így a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét ezzel kapcsolatban nem látta indokoltnak megállapítani.

b) A Testület a panaszbeadvány alapján vizsgálta a bilincselés időtartamát is.

A panaszos képviselője állította, hogy a panaszoson a bilincset több mint egy óráig, 13 óra 10 perctől 14 óra 20 percig folyamatosan rajta tartották. A panaszos azonnal ránézett az órájára, amikor a bilincset levették, mivel a vonathoz igyekezett, és egyébként is szokása, hogy gyakran ellenőrzi az időt.

A Testület ismételten utal az Rtv. 16. § (1) bekezdésének második fordulatra, miszerint nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége nélkül is biztosítható, illetve emlékeztet az Rtv. 15. §-ának (1) bekezdésére, mely szerint a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.

A rendőri jelentések szerint a bilincselés időtartama a panaszbeadványban említett egy óra tíz perc helyett mindössze 25 perc volt. A járőrszolgálati alosztályvezető jelentése szerint a bilincshasználat az előállító helyiségben történő elhelyezésig, 13 óra 15 perctől 13 óra 40 percig tartott. A panaszoszt az előállító helyiségben 13 óra 35 perckor helyezték el.

Az intézkedő rendőrök 2012. október 11-én kelt jelentése a bilincs alkalmazásának körülményeire némileg pontosabban hivatkozik. A bilincshasználat 13 óra 15 perckor kezdődött, a panaszos az előállító-helyiségben 13 óra 35 perckor került elhelyezésre, ahol ismételten átvizsgálták ruházatát. Ezt követően vették le a kezéről a bilincset, 13 óra 40 perckor.

A Testület álláspontja szerint a bilincs 25 percen keresztül való alkalmazása önmagában még nem tekinthető aránytalanul hosszú, a szükséges mértéket túllépő jogkorlátozásnak, különös tekintettel arra, hogy ezen időintervallum magában foglalja a rendőrkapitányságra való beszállítás időtartamát is.

Mivel azonban a panaszos szerint teljesen indokolatlanul, az előállító helyiségben történt elhelyezését követően is rajta tartották a bilincset, olyan bizonyíték pedig, amely a

rendőrkapitányság munkatársai és a panaszos által előadottak közötti ellentmondás feloldására alkalmas lett volna, nem állt a Testület rendelkezésére, a Testület nem tudott megnyugtatóan állást foglalni abban a kérdésben, hogy pontosan mennyi időt kellett a panaszosnak bilincsben töltenie.

A bilincselés időtartamát tekintve tehát a Testület nem tudott állást foglalni abban a kérdésben, hogy sérült-e az arányosság követelménye, így a panaszos emberi méltósághoz való jogából levezetett testi integritáshoz és személyes szabadsághoz való jogának sérelme nem volt megállapítható.

4) A panaszost állítása szerint az intézkedés során a rendőrök bántalmazták. A beadványban a képviselő kifejti, hogy a panaszos két ütést kapott, melyeknek nyoma a panasz megfogalmazásának időpontjában még látható volt. Megállítását követően az egyik rendőr azonnal megütötte, közben pedig a másik megbilincselte.

A panaszos szabálysértési kihallgatása során ezen túlmenően elmondta, hogy az ütést gumibottal mérték rá, mindkét combját, jobb térdhajlatát megütötték, illetve a fenekére is ráütöttek.

A panaszos tehát nem arról számolt be, hogy a rendőrök vele szemben testi kényszert alkalmaztak, melynek során jogszabályi felhatalmazásukat túllépve éltek erőszakkal, hanem egyértelműen szándékos bántalmazásnak minősítette a vele történeteket.

A Testület vizsgálata kapcsán utal arra, hogy az Rtv. szerint rendelkezésére álló bizonyítási eszközök köre meglehetősen szűk, az ügyészség rendelkezésére álló eszközök – szembesítés, rendőrök kihallgatása stb. – legtöbbjét nem veheti igénybe. A tényállás felderítése során kizárólag a panaszos és a rendőrkapitányság tájékoztatására, valamint a panaszos képviselője által megküldött orvosi vizsgálati lap megállapításaira támaszkodhatott.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának (továbbiakban: Bíróság) töretlen gyakorlata szerint (lásd például: Selmouni kontra Franciaország, Ribitsch kontra Ausztria és Tomasi kontra Franciaország) amennyiben egy személy a hatóságok őrizetébe kerül és rajta az ezen idő alatt sérülések keletkeznek, megfordul a bizonyítási teher, és a hatóságokra, illetve az érintett államra hárul, hogy valószínű magyarázatot adjon a sérülés okát illetően. Ellenkező esetben a Bíróság megállapítja az Emberi Jogok Európai Egyezménye kínzást, megalázó vagy embertelen bánásmódot tilalmazó 3. cikkének sérelmét, azaz az érintett alapjogának sérelmét (ami azonban nem jelent egyet valamely meghatározott személy büntetőjogi felelősségének megállapításával). A bántalmazás gyanúját felvető ügyekben a Testület ugyanezt a megközelítést alkalmazza.

A panaszossal szemben 2012. augusztus 12-én fogatosították az intézkedést, és két nap múlva, 2012. augusztus 14-én vizsgálta orvos a D. városi Szakorvosi Rendelőintézetben. A panaszos a vizsgálat során előadta, hogy az intézkedés napján a K. városi vasútállomáson ismeretlen személyek tetteleg bántalmazták, amikor intézetbe indult vissza, munkából. A látélet szerint lábát és csípőjét gumibottal ütötték. Eszméletét nem veszítette el. A vizsgálat időpontjában gerince környékén és bal csípőlapátján nyomásérzékenységet jelzett, bal combja és csípőtájéka környékén zúzódási nyomok látszottak. A látéleten feltüntetett kórisme szerint a férfi deréktája és medencéje zúzódott, bal combján pedig a zúzódás mellett vérömleny is

keletkezett. Az orvos véleménye szerint a gyógytartam szövődménymentes gyógyulás esetén előreláthatólag 8 napon belüli, maradandó testi fogyatékoság vagy súlyos egészségromlás nem várható.

A rendőrkapitányságról érkezett iratok a bántalmazás tényét cáfolták. A jelentések szerint a panaszos futás közben a járőröket szemmel próbálta követni, melynek következtében elesett a vasútállomás területének építési törmelékes részén. A férfi lábára és csípőjére esett – ez okozhatta később, az orvosi vizsgálat során észlelt sérüléseit. A kapitányság tájékoztatása szerint a panaszoson külsérelmi nyom az előállító helyiségben való elhelyezésekor nem látszott, és nem is jelezte, hogy bármilyen sérülése keletkezett volna a rendőri intézkedés során, illetve orvosi ellátásra szorulna.

A Testület a bántalmazás tényét illetően tehát azzal szembesült, hogy az intézkedő járőrök a panaszos állításait teljes mértékben cáfolták. A tényállás feltárásához a Testületnek mindössze egyetlen egyéb eszköz, a panaszos képviselője által csatolt orvosi vizsgálati lap állt rendelkezésére, amely azonban csupán azt tanúsította, hogy az intézkedést két nappal követően a panaszos testén sérülések voltak láthatók, belőle arra nézve viszont következtetéseket nem lehetett levonni, hogy a panaszos a sérüléseket az általa, vagy a kapitányság járőrei által előadott módon szenvedte el. A fentiek alapján a Testület kénytelen volt arra a következtetésre jutni, hogy a panaszos testi épséghez való jogának sérelme nem megállapítható.

5) A Testület foglalkozott a panaszos előállításának jogszerűségével.

a) Az előállítás jogalapja kapcsán a Testület a következőket rögzíti.

Az Rtv. 19. §-ának (1) bekezdése szerint a jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek – ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik – mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmeskedni. A rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható.

Az Rtv. 33. § (2) bekezdésének a) pontja értelmében a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja.

A rendőrségről érkezett iratok szerint a panaszost az Rtv. 33. § (2) bekezdésének a) pontja alapján, az igazolás megtagadása miatt állították elő. A járőrök jelentései szerint a panaszost törvény nevében személyazonosságának igazolására szólították fel, és figyelmeztették, hogy amennyiben a felszólításnak nem tesz eleget, elő fogják állítani a K. városi rendőrkapitányságra. Mivel a panaszos a felhívásnak nem tett eleget, személyazonosságának megállapítása érdekében előállították.

A panaszbeadvány tartalmilag nem cáfolja a járőrök állításait: a panaszos képviselőjének úgy számolt be a történetről, hogy az áruházból kijövet egy rendőrrjárőr megállította és igazoltatta, amitől ő nagyon megijedt. A panaszos megmutatta az áruházban vásárolt termék blokkját annak bizonyítékeként, hogy nem lopott, a beadvány azonban arra nézve egyáltalán nem tartalmaz utalást, hogy a panaszos megpróbálta-e valamilyen módon igazolni magát, avagy sem.

A Testület álláspontja szerint nyilvánvaló, hogy a panaszos nem igazolta magát, erősen kérdéses ugyanakkor, hogy csak nem tudta igazolni magát, esetleg nem is értette a hozzá intézett rendőri felszólítást, vagy kifejezetten megtagadta személyazonosságának igazolását, ahogyan azt a rendőrök állítják.

Mivel azonban az Rtv. idézett rendelkezése valamennyi olyan esetben lehetővé teszi az előállítás foganatosítását, amikor az intézkedés alá vont személy nem igazolja magát – tekintet nélkül arra, hogy szándékosan megtagadja az együttműködést, vagy megfelelő igazolvány hiányában nem is tud a felhívásnak eleget tenni – a Testület megállapította, hogy a rendőrök a panaszost megfelelő jogalappal állították elő, ezért személyes szabadsághoz fűződő alapvető joga az intézkedés jogalapját tekintve nem sérült.

b) Figyelembe véve ugyanakkor, hogy az Rtv. a vizsgált esetre nem kötelező jelleggel, hanem lehetőségként írja elő előállítás alkalmazását, a jogalap meglétén túl a Testületnek azt is mérlegelni kellett, hogy az előállítás megfelelt-e az arányosság követelményének.

Azon kérdés megítéléséhez, hogy a rendőrség megalapozottan döntött-e a panaszos előállítása mellett, az Rtv. 15. §-ában előírt arányossági követelmény ad eligazítást. A korábban már idézett rendelkezés értelmében „a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával”, továbbá „több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár”.

A Testület ehelyütt hivatkozik az Rtv. 29. §-ának (6) bekezdésére, amely a lehetőséget biztosít a rendőr számára, hogy az igazoltatott személy ruházatát (egyebek mellett) a személyazonosság megállapítása érdekében átvizsgálja.

A Szolgálati Szabályzat 28. §-ának (5) bekezdése szerint az igazolás megtagadása vagy a személyi adatok hitelességének hiánya miatt megkezdett előállítás végrehajtását mellőzni kell, ha az intézkedés alá vont személy az előállítás közben megfelelően igazolja magát, vagy személyazonosságát a rendőr megállapította, és ellene bűncselekmény megalapozott gyanúja nem merült fel, kivéve, ha vele szemben kényszerítő eszköz alkalmazására került sor.

A rendőrségi iratok, különböző jelentések egymással is ellentmondásban állnak azon kérdés tekintetében, hogy pontosan hol került elő a panaszos ruházatából a személyi igazolvány. Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés szerint a panaszos ruházatát már a helyszínen átvizsgálták, de a panaszos irattárcájából nem ott, hanem csak a rendőrkapitányságon került elő a személyi igazolvány. A jelentés szerint az előállítás célja a személyazonosság megállapítása volt.

Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentéssel ellentétben, a járőrszolgálati alosztályvezető egyértelműen azt rögzíti, hogy a panaszos ruházatából már az intézkedés helyszínén előkerült a panaszos személyi igazolványa, tehát személyazonosságát már ott hitelt érdemlően tisztázták. Ugyanakkor előállítását a cselekményével kapcsolatos további intézkedések megtétele indokolta, különös tekintettel arra, hogy vele szemben kényszerítő eszközt is kellett alkalmazni. Az előállítás időtartama alatt a rendőrök elkészítették az előállításról szóló jelentést, valamint az előállítás időtartamáról szóló igazolást. Mivel a panaszos a rendőri

intézkedésnek ellenszegült, és személyazonosságának igazolását is megtagadta, a vele szembeni szabálysértési feljelentést a rendőrök szintén az előállítás időtartama alatt, a rendőrkapitányság épületében készítették el, és a panaszost ott is nyilatkoztatták a szabálysértés elkövetésének elismeréséről.

A Testület számára nem tűnik életszerűnek, hogy bár a panaszos ruházatát már a helyszínen átvizsgálták, zsebében nem találták meg az irattárcát, melyben mindvégig ott volt a keresett személyi igazolvány. A Testület ebből kiindulva a járőrszolgálati alosztályvezető jelentésében közölt információkat fogadta el valóságnak, és úgy tekintette, hogy az előállítás foganatosításának célja nem a személyazonosság tisztázása volt, hanem az, hogy a rendőrök haladéktalanul intézkedjenek a panaszossal szembeni szabálysértési eljárás megindításáról. A Testület ezen túlmenően hivatkozik a Szolgálati Szabályzat fent idézett 28. §-ának (5) bekezdésére, mely a főszabály, az előállítás lehetőség szerinti mellőzése alóli kivételként jelöli meg azt az esetet, amikor az igazoltatás alá vont személlyel szemben kényszerítő eszközt kell alkalmazni.

Mivel a Testület a fentiekben már megállapította, hogy a panaszossal szemben jogszerűen került sor kényszerítő eszköz alkalmazására, elfogadta a járőrszolgálati alosztályvezető jelentésében előadott érvelést. A Testület az előállítást nem találta nyilvánvalóan aránytalannak, ezért megállapította, hogy az a panaszos személyes szabadsághoz való alapvető jogát nem sértette.

6) Mivel a beadvány összefüggéseiben utal rá, hogy a panaszosnak nehézséget okozott egyedül szembenéznie a rendőri intézkedéssel és annak következményeivel, a Testület vizsgálta, hogy a rendőrök mulasztásaként értékelendő-e a gondnok értesítésének elmulasztása.

Az Rtv. 18. §-ának (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik: a fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli. Ha a fogvatartott fiatalkorú vagy gondnokság alá helyezett, haladéktalanul értesíteni kell törvényes képviselőjét vagy gondnokát.

A Szolg. Szab. 25. §-ának (1) bekezdése szerint az igazoltatás során a rendőr elkéri az igazoltatott személyazonosító igazolványát vagy egyéb, a személyazonosságot hitelt érdemlően igazoló okmányát. Ha az okmány valódisága vagy az igazoltatott személyazonossága kétséges, a rendőr ellenőrző kérdéseket tehet fel, felszólítja az igazoltatott személyt adatainak bemondására, a bemondott adatokat az okmánnyal összehasonlítja. Az intézkedés során minden esetben ellenőrizni kell az igazoltatott személy és a bemutatott okmány adatait a Schengeni Információs Rendszerben (SIS), a körözési információs rendszerben, valamint – szükség szerint – a személyi adat- és lakcím nyilvántartásban vagy az okmány-nyilvántartásban.

Az Rtv. 18. §-ának (1) bekezdése egyértelműen fogalmaz: kötelezővé teszi a gondnokság alá helyezett személy gondnokának haladéktalan értesítését a személyes szabadság korlátozása esetén.

Kérdéses azonban, milyen módon szerezhet tudomást a rendőrség a gondnokság tényéről,

amennyiben az érintett személy erről semmilyen módon nem nyilatkozik.

Tekintettel arra, hogy a panaszos adatait priorálták, a Testület vizsgálta, milyen adatokat nyerhettek ki a kapitányság munkatársai a személyi adat és lakcímnnyilvántartásból a panaszosra nézve. A polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény 11. §-ának (1) bekezdése taxatív felsorolja, milyen adatokat tartalmaz a nyilvántartás, mely felsorolás szerint a nyilvántartásban nem található adat a gondnokság alá helyezés tényét illetően.

A gondnokoltak nyilvántartásáról szóló 2010. évi XVIII. törvény 2. §-ában rögzíti a nyilvántartás tartalmát. A 2. §. (1) bekezdése szerint a nyilvántartás tartalmazza:

- „a) a gondnokolt természetes személyazonosító adatait és lakcímét,
- b) a gondnokság alá helyezésről, annak módosításáról, felülvizsgálatáról, megszüntetéséről jogerős határozatot hozó bíróság megnevezését és ügyszámát,
- c) a gondnokság alá helyezés, annak módosítása, felülvizsgálata, megszüntetése tárgyában hozott határozat jogerőre emelkedésének napját,
- d) ha a bíróság a cselekvőképességet korlátozó gondnokság alá helyezett személy cselekvőképességét egy ügycsoportra vagy egyes ügycsoportokra korlátozta, az ügycsoportok meghatározását,
- e) a gondnokság cselekvőképességet kizáró vagy korlátozó jellegét,
- f) a gondnokság alá helyezés kötelező felülvizsgálatának időpontját, ha a bíróság a felülvizsgálatról rendelkezett.
- g) a választójogból való kizárás tényét, ha a bíróság a gondnokság alá helyezett személyt a választójogból kizárta.”

A jogszabály 4. § (2) bekezdésének c) pontja szerint elektronikus úton, egyedi informatikai alkalmazás igénybevételével a rendőrség a fogvatartott gondnokának értesítése (...) céljából a közvetlen adathozzáféréssel jogosult átvenni a 2. § (2) bekezdés a), b), c), d), e), f) pontjában szereplő adatokat.

Az ügy összes körülményének figyelembevételével a Testületben a következő meggyőződés alakult ki a fentiekkel kapcsolatban.

A panaszos 1985 óta egy rehabilitációs otthon lakója. A cselekvőképességet korlátozó gondnokság alá helyezést kimondó ítélet indokolásában szereplő információk szerint orvos-szakértő állapította meg, hogy a panaszos közepes fokú szellemi visszamaradottságban, imbecillitásban szenved, ügyei viteléhez szükséges belátási képessége tartósan és nagymértékben csökkent, önálló életvitelre pedig képtelen.

A panaszos képviselője beadványában kitért rá, hogy a panaszos sérült volta tekintetéből és arckifejezéséből laikus személyek számára is szembe tűnő, beszédstílusából pedig teljesen egyértelmű. A Testület az orvos-szakértői vélemény, valamint a képviselő a panaszos viselkedésére és megjelenésére vonatkozó plasztikus leírása alapján nem adott hitelt a rendőrkapitányság álláspontjának, miszerint a panaszos külső személyiségjegyei alapján nem lehetett vélelmezni az értelmi fogyatékoság tényét.

Álláspontjának kialakításában segítette az a körülmény, hogy a panaszos mintegy 90 percet töltött a rendőrkapitányságon, vele a rendőrök párbeszédet folytattak, sőt bizonyos kérdéseket illetően nyilatkoztattak is. A rendőrkapitányság szerint olyan okmány a panaszos ruházatából

nem került elő, melyből megállapítható lett volna, hogy a panaszos gondnokság alatt áll, ugyanakkor nem állt rendelkezésre letéti jegyzőkönyv, mely a rendőrkapitányság munkatársainak a képviselő által közöltekkel szemben álló állításának alátámasztására alkalmas lett volna. A nyilatkozattétel során ráadásul a panaszos igazolhatóan említést tett arról, hogy az É. Rehabilitációs intézetben dolgozik, és nyilatkozatban az intézet címét is megjelölte, amely megegyezik a panaszos valamennyi rendőrségi dokumentumon feltüntetett, bejelentett lakcímével – kézenfekvő lett volna tehát a következtetés, hogy a panaszos a rehabilitációs intézet bentlakója.

A gondnokoltak nyilvántartásáról szóló törvény idézett 4. § (2) bekezdés c) pontja alapján a rendőrkapitányság munkatársainak lehetőségük lett volna közvetlenül tájékozódni arról, gondnokság alatt áll-e a panaszos. A Testület fent kifejtett meggyőződése szerint az intézkedés körülményeiből és a panaszos viselkedéséből, megjelenéséből kiindulva a rendőröktől elvárható lett volna annak ellenőrzése, tartalmaz-e adatokat a gondnokoltak nyilvántartása a panaszosra nézve. Ilyen kísérlet annak ellenére sem történt, hogy az Rtv. a gondnokolt személy gondnokának értesítését eltérést nem engedő, kógens kötelezettségként írja elő előállítás esetére.

A fentiek alapján a Testület megállapította a rendőrség mulasztását, és kimondta, hogy eljárásával a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogát súlyos fokban sértette.

A panaszbeadvány utalásai arra engednek következtetni, hogy a panaszos számára a gondnok távolmaradása miatt nehézséget okozott a nyilatkozatok kitöltése és a kiállított dokumentumok átvétele. A beadvány szerint – noha a panaszos aláírta a nyilatkozaton, hogy hozzátartozója értesítését nem kéri – a rendőrök ilyen lehetőséget nem ajánlottak fel számára, ráadásul a nyilatkozatok aláírása idején is azok a rendőrök voltak jelen, akik a panaszossal szemben kényszerítő eszközt alkalmaztak, így ő automatikusan valamennyi dokumentumot szignálta. A panaszos például az előállítás időtartamáról szóló igazolást is aláírta, igazolva, hogy a dokumentumot átvette, a képviselő ugyanakkor határozottan állította, hogy a panaszosnak semmiféle iratot nem adtak az intézkedő rendőrök, és gondnoka volt az, akinek az iratokat másnap ki kellett kérnie a rendőrkapitányságon. A Testület szükségesnek látja megjegyezni, hogy a gondnok értesítésének elmulasztása a nyilatkozatok megtétele szempontjából is aggályosnak tekinthető.

IV.

A Testület megállapította, hogy a beadványt az arra jogosult személy nyújtotta be, így annak érdemi vizsgálata mellett döntött. A Testület továbbá kimondta, hogy a rendőrök intézkedési kötelezettségüket teljesítették, amikor a panaszost megállították és igazoltatták, ezért a rendőri intézkedés a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogát és személyes adatok védelméhez való jogát nem sértette. A testi kényszer és a bilincselés jogalapját a Testület megfelelőnek találta, és megállapította, hogy a kényszerítő eszközök alkalmazása a panaszos emberi méltósághoz való jogából levezetett testi integritáshoz való jogát és személyes szabadsághoz való jogát nem sértette. A szökési kísérletre és a támadás veszélyére való tekintettel a Testület elfogadta, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazására való figyelmeztetést az eset körülményei nem tették lehetővé, így a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét ezzel kapcsolatban nem látta indokoltnak megállapítani. A bilincselés időtartamát tekintve alkalmas bizonyíték hiányában a Testület nem tudott állást foglalni abban a kérdésben, hogy sérült-e az arányosság követelménye, így a panaszos emberi méltósághoz való jogából

levezetett testi integritáshoz és személyes szabadsághoz való jogának sérelme ezzel összefüggésben nem volt megállapítható.

A bántalmazással kapcsolatban a panaszos testi épséghez való jogának sérelme nem volt megállapítható. A panaszos előállításának jogalapját a Testület megfelelőnek találta, és kimondta, hogy az intézkedés arányos volt, így a panaszos személyes szabadsághoz való alapvető jogát nem sértette.

A Testület végül megállapította, hogy a rendőrség mulasztott, amikor a gondnok értesítését mellőzte, és eljárásával a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogát súlyos fokban sértette.

A Testület az Rtv. 93. §-ának (6) bekezdése szerint a rendelkező részben foglaltak szerint döntött és állásfoglalását megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2013. szeptember 18.

Dr. Kozma Ákos
testületi tag (elnökhelyettes)

Dr. Féja András
előadó testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag